

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 45.
Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refuză. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Prenumeratiune nouă

la

„Telegraful român”,

care apare de trei ori pe săptămână, deschidem pe pătariul III. Iuliu, August și Septembrie al anului 1896, cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedea în fruntea foiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asignațiunile postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul și eventual al poștei ultime se fie scrise bine, ca să se poată ceti.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament s'a sfârșit, să-și înnoască abonamentul, pentru-că altfel espeditura va fi silită a sista espedarea foii.

Editura „Telegrafului Român” în Sibiu.

Efectul căsătoriei civile.

Prima constatare, ce o face „P. N.” în articolul său publicat în numărul nostru trecut, este, că: rasa magiară are puțină putere de asimilare, mai mult se estinde decât contopesc.

Acurat ca jidovimea.

Și aceea e estinsă pe întreg rogozul pământului, dar n'a conlopit pe nimeni.

Întocmai s'au estins și magiarii printre diferitele naționalități din țera noastră, dar însuși sunt siliți a constata, că în privința limbei foarte puțin au cucerit; mai mult au cucerit însă, dic ei, pe terenul politic, întocmai cum a cucerit jidanii lumea pe terenul materialismului, dicem noi.

Dar și pe terenul politic, „numai acolo au cucerit ceva, unde printre marile grupuri magiare sau tescuite minorități neînsemnate de naționalități, dar și în astfel de locuri, numai acolo unde la acelea nu s'a deșteptat conștiința națională.”

Intr'adevăr prețioase mărturisiri.

Pentru ce dar atâta muncă și cheltuială zadarnică pentru magiarisare, ori barem pentru învățarea limbei magiare?

Apoi: „tot rezultatul puterii noastre politice și sociale precum și a instituțiilor noastre culturare este aproape disparent de puțin încă și în privința învățării limbei statului?”

Nu înșiși vă mărturisiți prin aceste enunțuri slăbiciunea rasei și a culturii vóstre și totuși pretindeți ca alții să vă primescă limba și cultura, carea, Dómnne, încă mult trebuie să se netezescă și să se spele de caracterul său asiatic și barbar?

Apoi érași voi o diceți, că: „însusirea limbei magiare încă nu e tot una cu magiarisarea. Inteligența va la chă (Mulțămim de cinste! Red.) aproape fără excepțiune scie unguresce, și totuși cea mai mare parte din ea stă în contrațicere cu idea de stat magiar.”

Contrațicere cu idea de stat magiar? Ce folos aveți dar, că cineva învață limba magiară (de sila baionetelor și puscilor gendarmilor) și scie unguresce, dacă prin acesta tot nu e magiarisat?

Vă sporiti numai dușmanii și înșiși agitați naționalitățile nemagiare contra vóstră.

Dacă cugetați, că prin acesta veți avé folos, nu vă învidiam de loc, și noi nu ne dorim astfel de folóse.

Da, pe terenul politic ați ajuns la óre-care rezultate, dar precum înșiși mărturisiți numai acolo, unde sunteți în majoritate de tot mare și unde în minoritățile nemagiare tescuite în aceea mare majoritate a vóstră nu s'a deșteptat conștiința națională, ori deși s'a deșteptat, acelea încă nu s'au șters la ochi de somnul lor cel de mórte și încă nu s'au ridicat în picioré contra acelor porniri barbare ce le-ați început contra limbei și culturii naționalităților nemagiare între cari trăiți și pe cari din un noroc orb le stăpâniți trăgând folóse din nenorocirile lor și a altora.

Da, acestea v'au făcut stăpâni peste alții, nu puterea de vieță a rasei, nici a culturii vóstre v'a pus pe pedestaul onorific pe care stați și pe care nu-l meritați.

Grijiți, că pe cât stați de sus, și veți cădea, cu atât vă veți frânge gâtul mai tare, dacă nu de tot.

Constatăm și noi, deși cu durere, că „mai de mult nobilimea a fost astfel de instituțiune de asimilare politică, ér acum e căsătoria civilă.”

Intr'adevăr, instituțiunea nobilitară ne-a făcut mari stricăciuni în corpul națiunei noastre, căci ne-a răpit pe forțe mulți, și încă dintre cei mai buni ai nostri, prin ceea ce am ajuns pe seculi în jugul vostru iobăgesc, în tocmai ca animalele, bune numai de tuns, de muls și de omorît pentru ca să vă îmbrăcați și hrăniți din corpul nostru, dar aceea, mulțămită spiritului timpului, a perit, s'a stins, ér noi am rămas neatinși în puterea noastră de viață și conșcii de demnitatea noastră nu numai de om, ci și de națiune și ađi suntem aproape pe aceeași treptă de cultură și bunastare ca și voi, dar numai din hărnăcia noastră și nu ca voi răpind drepțurile și averea altora, până la anul 1848 cu instituțiuni neumane, ér de atunci încóce prin instituțiuni liberale false, spre rușinea veacului luminat în care trăim și care se sfârșesc.

Acéstă sórte, ba mai rea, o va avé și căsătoria civilă. Dar și acesta va peri, se va stinge, ca tóte instituțiunile contrare legilor naturei și legilor dumneșcesci.

Ne temem însă de un alt réu, ce póte proveni din această instituțiune, și acela e demoralisațiunea, ér demoralisațiunea duce nu numai la perirea indiviđilor, ci chiar la perirea statelor și la ruinarea întregii societăți omenesci.

Noi însă, de și prevedem, că și prin această instituțiune vom perde pe mulți dintre ai noștri, ne încredem însă érași în puterea de viață a poporului nostru și în tăria lui cătră credința și datinele sale naționale eređite dela strămoșii lui.

Puteți rumpe tóta inteligența de cătră popor, dar pe preoți nu-i puteți nici odată. Acestia, și acum, și de aci înainte, ca și în trecut, își vor sci face datoria cătră némul lor, afară, dacă nu veți cuteza a șterge chiar și in-

stituțiunea preoțescă ca atare și nu veți face și din biserici scóle de janiceri și casarme de jendarmi.

Ei, dar atunci se va ridica poporul și nu veți avea atâtea arme, ca să-l puteți lega în cătuși și să-l subjugăți ér la glie, să mai fiți pe câți sunteți.

Fericiți-vé cu jidanii, cu patrioții vostri cei mult lăudați, cari se declară în gura mare de magiari, numai ca să vă póta pune mâna pe averile de tot felul și la urmă să vă siléscă a vă tăia și împrejur: noi ne mulțămim cu constatarea chiar din parte-vé, că între noi românii și magiari e de tot disparent numărul căsătorilor mixte. Nici nu dorim a ne corci sângele cu o națiune atât de „cavaleréscă” venită din pustietățile Asiei ori parfumată cu usturoiu venită din Palestina.

Apoi vă prea grăbiți, cu bucuria că antisemitismul s'ar fi stins la noi încă înainte de întroducerea căsătoriei civile. Nu s'a stins, ci tocmai crește și în curénd veți ajunge cu jidanii acolo, unde au ajuns și liberalii din Austria cu aceia în Viena. Dovadă nas-cerea partidei populare.

Că rasa magiară n'a cunoscut ura confesională, e un neadevăr. Dovadă legile țerei: Aprobatele și compilatele și alte legi.

Că rasa magiară e mat mult acomodată decât ori care alta rasă pentru contopirea diferitelor confesiuni, érași e un neadevăr, căci nu vedem nici o naționalitate nemagiară închinându-se „D-đeului magiarilor” ori vi-felului de aur.

Magiarisați pe jidani, ca apoi ei într'adevăr să vă contopéscă în confesiunea lor, tăindu-vé împrejur nu numai pungea, ci și gâtul naționalității, precum nici nu lipsesc deja treceri religio-nare dela creștinii magiari la legea jidovéscă. Numai să nu ajungeți și voi sórtea politică a jidovilor.

Apoi rugăm pe dl dela „P. N.” să ne spună cu numele și unde sunt acei 5000 de jidani, cari la conscrierea din anul 1891 s'au declarat de limbă maternă română. Sigur, că acestia există numai în creerii Dsale și în statistica

FOIȚA.

Ucigașul

de

M. Jókai.

De trei ori m'am întâlnit cu el. Aceeași înfățișare sălbătăcită, turburată. Aceiași ochi sângeroși și buze fără sânge. Aceeași căutătură, ce nu cunoște pe nimeni.

Odată ne-am întâlnit pe drumul de țéră. Calea ducea printr'o pădure, eram la o depărtare de ăcece pași, numai atunci ne-am observat. Ne-am înspăimântat unul de altul. O manta scurtă, verde avé acățată de gât, o pălărie zdrențóasă îi acoperea pėrul încălcit, încălțămintele îi erau până'n genunchi pline de tină. În mână avé un ciomag măciucat de călătoriu. Părea obosit, se grăbea, ca și când l'ar urmări cineva. Cum pe neobservate m'a întâlnit la răspântia drumului, s'a oprit înspăimântat, și-a ridicat ciomagul în formă de apărare, și întorcéndu-se repede, a tulit-o de pe drumul țării, privind meru îndărăt spre mine. Eu m'am oprit, ca o statuă, urmărindu-l involuntar cu privirea-mi persecutătoare.

De altădată l'am întâlnit pe o colină din hotar, durmind; după ăile obositoare, nopți nedurmite s'a aședat din întâmplare pe pajiște, unde l'a furat somnul. Nóptea trecută a fost furtunóasă, a plouat necontenit până târziu de tot; se vedea pe el, că n'a petrecut nóptea sub coperiș, puteai să-i storci vestmintele de ude ce erau, pėrul îi era lipit de temple. N'am voit să-l trezesc, am trecut pe lângă el cu pași lini; și totuși m'a observat, a durmit foarte deștept, ca fiarele persecutate. La șóptele pașilor mei precauți și-a ridicat capul, a privit sėlbatic în juru-i și țipénd de gróză, ca și paserea sėlbatică surprinsă pe cuibul său, a fugit de mine, repede, cu o iuțală nebuună, și sgomotul, ce se depérta zuruind printre tufele pădurei îmi dádu de scire, că nici atunci încă nu s'a oprit a fugi, după-ce nu m'a mai vėđut.

Acest nefericit fugariu, înainte cu o jumătate de an, din fanatism politic a omorît pe un prietin al său, care servea în óstea împăratéscă ca inspector de proviant. Din fapta-i sângerosă apoi și-a făcut fală, și-a pus numele prin foi și n'a fost vre-o con-venire, unde între pahare se nu fi enarat, cum a ucis pe acel nefericit. În lupte era cutezătoriu până la nebuunie, în discute ne-

răbdătoriu până la furie, abia a fost vr'un caracter public în țéră, pe care se nu-l fi tacsat vre o dată de trădătoriu de patrie; pentru cea mai mică abatere dela principiul revoluțiunei, ce și-o permitea cineva, promitea mórte. Așa a omorît cu mâinile sale proprii pe unul dintre cei mai buni prietini ai săi.

Odată s'a întâlnit pe stradă cu o vėduvă îmbrăcată în negru, care ducea de mână doi copilași deasemenea în doliu. Omul a devenit palid ca păretele. A vėđut înainte sa familia aceluia, pe care l'a omorît el. N'a fost în stare să trecă pe dinaintea lor, s'a ntors, s'a dus acasă, acolo s'a încuiat în odaia sa, și dacă din când și când la săptăméni de ăile eșia pe stradă, la cea dintăiu întâlnire cu o persónă cunoscută se ntorcea si fugea. Nu se mai lăuda nici în petreceri, nici în lupte cu faptele sale eroice, nu l'a mai vėđut nimeni nicăiri; vioiciunea și curajul s'au stins pentru vecie din inima sa, în locul lor cel mai întunecat marasm omoritor de spirit s'a aședat pe naturelul său.

Intr'o ăi sosesc milicie străină în orașul, în care locuia el; în ăiua aceea dispăru de acasă, s'a ascuns, l'au vėđut mulți, când ici, când colo, umblând spériat, sėlbătăcit, nóptea, prin furtune, tempestăți, — fugea de toți

nu putea să vorbescă nimeni cu el; unde a petrecut nopțile? cu ce a trăit? nimeni nu scia.

Un frate al său trăesc în celalalt hotar al țării. Om cu familie și cu stare bună. Nóptea târziu întră la el o figură zdrențóasă, de o miserie sfășietóre, obrazul lui palid îl umpluse o barbă lungă, încălcită, cu ochii sângeroși, buzele albe, vestmintele-i atărnau în zdrențe. Micii copilași spăriați s'au ascuns după scaunul tatălui lor, acesta cuprins de gróză esclamă „Frate!”

— Eu sunt, horcăi acela, într'un ton răgușit, dămi să mănec, să merg mai departe. Acesta a îmbrățișat pe nefericitul său frate, l'a îmbrăcat în haine calde, uscate, i-a pus mâncare și vin înainte, l'a încuragiat, l'a mângăiat și l'a rugat să nu mérégă mai departe; acela s'a retras dela el cu neîncredere, fără a grăi un cuvěnt, avea la sine un băț mare, pe care nu voia să-l lase din mână, și după ce a beut de jumătate un păhar, deodată s'a oprit; „hah, ce e? ce sună afară?” întrebă; „nimic”, respuuseră, vėntul se jócă cu cumpéna dela fântână, cântă între jamuri, câinii urlă, plóia bate în ferestri, afară e nópte îngrozitóre, aici în lăuntru nici o calamitate, nici un pericol.

măgiară falsificată cu intenție, pentru seducerea opiniei publice din străinătate în favorul rasei lor „cavaleresci.“

Nu pentru contopirea diferitelor naționalități nemagiare în rasa magiară, ori pentru contopirea diferitelor confesiuni (sigur în cea jidană) într-o singură confesiune, ori care ar fi aceea, e acomodată căsătoria civilă, ci pentru sdruncinarea vieții morale, care de sigur va trage după sine, nu numai ruinarea ideii, ci și a însuși statului magiar și ne îndoiim foarte tare despre speranțele cele mari ce-și pun alcătuitoarii acestei instituții demoralizătoare pentru contopirea diferitelor naționalități nemagiare în rasa magiară, prin această instituție.

Cât pentru „disprețul suveran“ cu care dăce dl dela P. N. că sunt tractați toți aceia, cari sunt destul de „orbi“ și de „râi“ de nu voesc a vedea „faloșele binefăcătoare“ ce isvorec din această instituție, după noi păgână, voim și de aci înainte să fim tractați astfel până când însuși se vor rușina de acel tratament și se vor satura și ei de faloșele ei „binefăcătoare“.

Lauda, că până când *căsătoria civilă aiurea e instituție numai de stat*, ăr la noi e *instituție națională*, e o rușine dintre cele mai mari, prin care însuși mărturisesc, că nu binele statului, deși acesta o afirmă, adevărat binele tuturor cetățenilor îl au în vedere la aducerea legilor, ci numai binele unei rase, carea din puterea ei proprie nu se poate susține, ci numai din averea altora și pe ruinele altora.

Astfel de subsistență noi nu ne dorim, căci nu e nici morală, nici durabilă și când e să mori, chiar ajungând bătrânețe adânci, nu mori nici cinstit, nici îți rămâne nepătat numele înaintea posterității în istorie.

Am pută dăce mai multe la utopiile de cari băjbăe acest articol alui P. N., dar ne mărginim numai la atâta lăsându-l să alerge după fata lui morgână, până se va satura și însuși va vedea, că ău această a fost „deșertăciunea deșertăciunilor“ și toate utopiile lor cu magiarisarea sunt deșertăciune.

Numai se nu-și perdă capul cu totul alergând după o așa netrebnică deșertăciune și se-și aducă aminte, că: „Ce ție nu-ți place, altuia nu face“.

Proclamația lui „Felső Magyar Kultur-Egyet“. Diarele magiare publice o proclamație (szózat) către „patrioții magiari“ din țară în scopul sprijinirii reuniunii de magiarisare din Nordul Ungariei, îndreptată, precum dăce ei, în contra panslavismului cutropitoriu, ce amenință pe Magiari în acele părți Estragem câteva pasaje din această proclamație în care atributul magiar e repetat până la grătă, ăr în urmă îți deșteptă compătimirea ori risul vedând svircolirile pline de necaz și fără

— Da, da, uitați-vă, ce sună afară? întrebă cu întepire și nelinisece străinul pe fratele său. Acesta privi pe ușa afară... într'aceea celalalt se răpede la ferăstră, rupe tablele, sare afară, și alergă în noptea pustie și furtună urmat de vuetul viforului și urletul cânilor. Nu l'au putut ajunge.

De atunci copilașii dacă aud noptea viforul urlând, jucându-se cu cumpăna scârțătoare a fântanei, șuerând printre plopi, cântând prin jamuri și scuturând ușile cu sgomot, cuprinși de groză dăce tatălui lor: „E afară nenea Martin“.

Mai târziu s'a însinuat de bună voie, a pășit rezolut înaintea judecătorei, a enarat întâmplările deschis, sincer.

A fost pus în închisore preventivă, acolo s'a purtat liniștit, și la întevnirea rudelor sale se spera că va scăpa cu câțiva ani de închisore. Intr'o noapte, când furtuna era mai turbată, a fugit prin ferăstră temniței, care e atât de strimț, încât un corp omenesc abia încap prin ea.

De atunci nimeni n'a audīt despre el.

— ilie—viciu

putere a celora ce o au exmis, fiind-că până acum nici barem bieții Slovaci nu s'au făcut cu toții Magiari, necum se se fi împlinit dorința „marelui“ Vörösmarty că:

Minden ember, legyen ember és magyar, A kit a föld hord és egével betakar.

adeacă:

Tot omul fie om și Magiar

Pe care-l pōrtă pământul și-l acopere cerul.

Étă-le:

Sunt o mie de ani, — așa se începe, — ani plini de foc, de flăcări, furtune și sânge, de când Árpád s'a coborīt din munți și mai ântăiu 'și-a adăpat calul în apa dătătoare de viață a Tisei.

Dacă am vedea tot sângele vērându-se într'un basen, cât 'i-a curs Magiarului în timpul acesta pentru apărarea patriei eucerite de Árpád, ar fi un rîu monstru purpuriu, o Tisă de sânge, care singură ar colora în fața rubinului Dunărea și Marea neagră.

Și lupta nu s'a terminat. Lupta curge mai departe, alarmul chiamă pe patrioți și ađi la luptă pe câmpul *imperiului magiar* (Audi, imperiu magiar! Red.) de o mie de ani, în pragul aldoilea al mileniului; *chiamă la luptă pe viață și pe mōrte*...

...Lupta acum o continuă pacea, cu armele mai mistuitoare ale civilizației. (Da, alte nemuri, nu însă voi. Red.)

...Audiți-mi glasul voi toți Magiarii, frați și patrioți, și străbătă cuvintele mele în inimile vōstre deschise.

De cinci ori a fost estirpat, de cinci ori a înviat și s'a înmulțit magiarul pe pământul străbunilor săi, (Străbunii vōstri au rămas în Asia, acolo e ereditatea vōastră; aici noi avem ereditate dela străbuni. Red.) și stă și ađi cu limba sa princiară, frumoasă asalând tronul lui Dău cu rugăciuni și cu mulțămită. (Da, cu rugăciuni în cari cereți perirea noastră a naționalităților. Red.)

...Privesce, ôh magyar, ...tu fericit... la marginile țării tale... viața-ți, limba și lucrul mânilor tale sunt atacate, cum le apăra și le păstrează anteposturile tale în lupta desperată, cu jertfe supraomenești, frați tēi magiari dintre nemurile străine, insulele scumpe împrăștiate între limbi străine.

...Nu aștepta până când străinii (Dacă pe noi nemagiarii ne priviți de acești străini, vē declarăm și acum, că aici nu noi suntem străini, ci voi ați venit după noi aici, și bine faceți, că începeți lupta înainte de a ne perde paciența și răbdarea, căci așa vē vom pută pune mai în grabă în respectul cuvenit. Red.) vor sufla alarmul de luptă, ci gândește-te înainte, gândește-te în timpul de pace la soldații tēi, cari deja înghesuți își apără odorele sfinte: limba magiară, naționalitatea magiară, cultura magiară; organizează-i, înarmăză-i, întărește-i la chemarea lor de jertfă, ca pe când va străbate până la acoperământul tēu sunetul ascuțit al trimbiței, armata ta se ia lupta în mână, gata, tare, curagiosă, în mână cu armele isbânde sigure.

Și tu cu marș triumfător, cu stég fălăind, pornesc în a două mie de ani a gloriei tale, cu mărire națională, *cu inimă magiară, cu puterea euceritoare alui Árpád*. (Adecă nu cu armele civilizației. De altcum fiți liniștiți, că noi nu ne vom atinge de voi îndată ce veți înceta a vē atinge voi de noi. Red.)

Astfel glăsuiesc către tine de aici dela pōlele Carpaților, cu o mână zidind, cu o mână luptând, (În tocmăi ca noii vōstri frați jidani, sub Iosua; numai nu scim în contra cui vē luptați, nefiind atacați de nimeni, dacă nu cumva vē luptați în contra morilor de vânt; atunci sunteți vrednici de respectul și rezultatul luptei lui Don Quixote dela Mancha. Redact.) arđend din tot sufletul pentru tine, unul dintre soldații săi, modest, dar neîntrecut în credință: reuniunea magiară de cul tură dela nord, când te salută frătesce și 'ți cere sprijinul la lucrarea ei grea. (Întădăvăr e grea lupta pentru utopii și în contra morilor de vânt. Red.)

Prosit.

Ce este liberalismul unguresc? Étă în ce mod minunat caracterisează fōia unguresc „Alkotmány“ liberalismul unguresc:

„Liberalismul este jăfuire și tiranie. Nu în totdeauna a fost așa, nu fiecare liberalism este astfel, dar liberalismul unguresc

asa este, așa a devenit sub îndelungata stăpânire alui Coloman Tisza și a urmașilor săi. Jăfuesce averea miliōnelor de ômeni în interesul câtorva mii de credincioși ai săi prin legi de dare nedrepte, și prin favorurile de dare acordate capitaliștilor și fabricanților, prin întreprindători protegiați din partea statului, prin transporturi, prin favoruri de călătorii pe calea ferată, prin arendarea de regalii, prin legi de credit făcute în interesul bancherilor și acționarilor de bănci, prin convenții vamale și comerciale păgubitoare pentru agronom, prin tolerarea speculanților la bursă, prin judecătoria de burse favorabile înșelăciunilor și prin procedura concurselor cridale, și mai pe sus de toate prin afaceri, funcțiuni și pensii pe sēma membrilor partidei liberale“.

„Urmarea acestui sistem este, că în libera concurență cei slabi cad, cei tari și cu protectori se îmbogățesc ușor, miliōnele de popor sērăcesc, compania liberală se îngrășă și-și petrece pe banii altora“.

„Deore-ce însă poporului nu-i place acesta, după jăfuire urmădă tirania, ca să suprimă nemulțămirea. Tōtă puterea se concentrează în ministere și acestea nu cunosc lege și dreptate, ci pentru toate găsesc paragraful, pe care-l voesc ei, sau dau ordinațiuni precum ei doresc“.

„Aceste ministere de 20 de ani formădă proprietatea partidei liberale și pe sama ei lucrădă. În comitate au numit fișpani cu putere discreționară, cari nimicesc ori-ce autonomie, ori-ce drept al poporului și ori-ce libertate politică, după îndrumările, ce li-se dau, sau după bunul lor plac, ori prin momeli ale mituirii, sēu prin intrigi ori forță“.

„Garanțiile constituției, dreptul de întrunire, dreptul petiționărei, dreptul electoral: toate le-au falsificat, toate se eronează și se calcă în picioare. Cu atât mal mare libertate însă au liberalii de-a comite toate nepedesiți, dacă fac servicii intereselor puterei. Ultimele mijloce ale tiraniei este temnița și arma: și pe acestea le aplică liberalii pentru asuprirea poporului și a celor de păreri contrare cu ei“.

„Partida liberală în Ungaria e viclenă și neumană. În decurs de ani de dăle ne am convins despre acesta și ne putem convinge din nou în fiecare dă. Ori dacă privim faptele guvernului, ori dacă ne uităm la legislațiunea camerei, ori dacă avem în vedere aparițiunile vieții sociale: pretutindenea ne întâlnim cu egoismul, cu despotismul liberalilor“.

(„G. T.“)

Revista politică.

În 3 Iuliu n. s'a deschis în Pesta în prezența ministrului de culte și instrucție, Dr. Wlassics, congresul de instrucție al țării. Presidiul l'a purtat profesorul universitar Dr. Heinrich. (După nume se vede a fi un Magiar neaoș. Red.)

În discursul de deschidere a dăis acesta, că națiunea, care a înființat statul, acceptă toate progresele culturii vestice, dar totuși trebuie să formeze un stat național. (O dăce Magiarul, Dr. Heinrich. Red.) „Acastă problemă își validitează greutățile ei cu deosebire pe terenul educației și instrucției. Noi nu trebuie să ne excludem dela progresele străinătății, de altă parte nu trebuie să transplantăm din străinătate părerile, cari contradic caracterului nostru național. (O dăce tot magiarul, Dr. Heinrich. Red.) Acastă e o problemă a congresului de instrucție, a două constă în formarea identică a întregului organism al instrucției publice, de care suntem încă atât de departe. Noi avem multe felii de institute de scōlă, dar raportul dintre ele e întunecat și dubiu. Ne-am adunat continuă vorbitoriu, ca să arătăm națiunei unguresci, care stă la înălțimea culturii moderne (?!), ca inevitabilă condiție de progres, calea la organizația unitară a instrucției, care este totdeauna și europenescă și națională.“

După magiarul Dr. Heinrich a vorbit ministrul de instrucție. El a salutată congresul, ca pe acea corporațiune, care e chemată să stabilizească concentricitatea scōlelor. „Con-

gresul de instrucție, a dăis ministrul, pōte numai atunci să devină un sprijin adevărat al unei politici de instrucție conscie de ținta ei, când conclusele lui se vor mișca în sfera trebuințelor actuale, a politicii practice de instrucție și va ține cont de puterile, cari sunt. Celalalt punct de vedere, pe care îl sulevez, este, că Vē rog, să aveți în vedere în consultările D-vōstre nu numai rezultatele generale, universale, ba pot dăce, cosmopolitice ale sciinței pedagogice, ci mai presus de toate punctul de vedere cel mare național, care trebuie să străbată toate păturile, toate înălțimile și adfundiile culturii magiare. DVōstră sunteți învățători Ungariei: Dea Dumneșu apostolilor culturii magiare putere și durabilitate; atunci nu mē mai tem pentru patria mea, pentru națiunea mea de nici o sōrte rea, de nici o nenorocire!!

Sē scie, că în Ungaria cel mai de frunte portofoliu este portofoliul ministrului de instrucție, pentru-că el cu scōlele pōte face mai mari servicii utopiei: magiarisare. Dl Dr. Wlassics s'a exprimat totdeauna clar despre politica de instrucție a guvernului, politică, care e conscie de ținta ei. Așa și de astădată el afirmă, că politica instrucției în Ungaria — cu alte cuvinte magiarisarea șovinistă, trebuie s'o pună congresul țării mult mai presus preste succesele cosmopolitice ale sciinței pedagogice. Sē ne erte dl ministru, dar această aserțiune este o grozavă contradicție. Ori respectădă ministrul și congresul postulatele sfinte ale pedagogiei, și atunci trebuie, să dea voe fie-cărei națiuni, se-și cultive generațiile ei în limba, datinile și simțimintele poporului său, sau nu le respectădă, și atunci a *bas* cu flēcul de pedagogie „cosmopolită“, și tot natul în loc să facă sciință să învețe unguresce. Pedagogia din Vestul Europei, ca sciință, nu se pōte nici odată unī cu tirania pedagogică a politicii naționale magiare de instrucție. Ceea-ce face guvernul în Ungaria cu scōlele naționalităților nu numai, că nu se pōte unī dar sunt crime mari contra pedagogiei din Vest, ca sciință. Cu alte cuvinte a dăis ministrul, Dr. Wlassics: La o parte cu voi, flēcuri cosmopolite, cum vē chiamă, Dithes, Bencke, Diesterweg, Herbarth et tutti frutti, pentru că nici odată în scrierile vōstre n'ați pus *conditio sine qua non pntenii magiari*. Congresul pedagogic (!) magiar din Pesta n'are să bage în sēmă cosmopoliticele vōstre pretensiuni. Înainte de toate omul are a fi om, care se se crească după firea lui, în limba și datinile poporului, de care se ține: și totuși „marii“ pedagogi magiari pretind ca *Minden ember legyen magyar*, și numai în al o mielea rēnd „ember“! — Și astfel de ômeni fanatici mai vorbesc de sciința pedagogică din Vest. *O tempora*.

În ce privesce pertractările despre bănci, sē serie din Viena, că ministrul de finanțe magiar. L u k á c s și referentul băncilor, consilierul ministerial Popovics, au conferit cu guvernul băncii austro ungare, Kautz, în ce privesce cestia privilegiului. Consultările se dăce, că au fost numai de caracter informativ.

Impăratul Germaniei a felicitat pe cancelarul Hohenlohe pentru legea civilă în chipul următor: „Excelenței Vōstre vē esprim înalta mea satisfacție că ați asigurat Germaniei un drept civil general. Cu espresiuinea recunoscinței mele împreun bucuros și deosebita mea mulțămire pentru încordata DV. conlucrare și reușita conducere în această lucrare, în a cărei încheiere vēd eu un mijloc nou de legătură pentru patria unită și în drept. Wilhelm, împărat-rer“.

In Constantinopol s'a executat nisce condamnări la mōrte asupra unor indiviđi, cari s'au revoltat. Aceste exe-

cutări au produs mare agitație între Armeni. În 2 l. c. s'au găsit în Stambul placate cu text armean și turcesc în care se dice: „Iubiți frați! Nu vă spăriați de terorisările guvernului. Și Bulgarii au suferit nedreptăți, dar în fine și-au real'sat independența lor“. S'au făcut numeroase arestări între Armeni. Cine știe ce se va mai întâmpla!

* * *
Guvernorul suprem al Cretei a exmis o ordinațiune prin carea declară că convențiunea dela Haleppo a intrat în vigôre cu ziua de ieri.

Convențiunea dela Haleppo constă din următoarele 8 puncte: 1. Cu privire la statutul organic cretens din 1868 s'au acceptat modificările propuse în 1876; 2. Guvernorul respectivului provincial are să fie creștin, pe care marile puteri europene îl întăresc pe cinci ani și care pôte fi reales pe alți cinci ani; 3. Vice-guvernorii au să fie de aceeași lege cu majoritatea districtului lor; 4. Legile existente deja să se amplifice și perfecționeze prin codurile franceze și să se asigure judecătorilor scut contra poruncilor Porței; 5. Restrângerea miliției la locurile fortificate; 6. Jumătate din venitul curat al insulei să se verse în cassa statului, 6. jumătatea jumătate să se întrebuițeze pentru lucrările publice ale insulei; 7. Să se denumescă judecători de pace; 8. Toți amployații să fie îndatorăți a cunoște limba greacă; 8. Creștinii încă să fie aplicați la oficiile vamale. Muktar pașa, guvernorul de atunci, și delegații creștinilor au desbătut asupra acestor puncte dela 18 Septembrie până la 15 Octobrie (1878) când apoi pașa le-a acceptat. Congresul național cretens, conform convențiunei dela Haleppo avea să constee din 80 membri, între cari 49 creștini și 31 mohamedani; cifra acésta s'a redus cu timpul la 57, și adică 35 creștini față cu 22 mohamedani; Crețensii însă după răscolă penultima au reclamat contra reducerii, așa că numărul membrilor s'a urcat érá, dar nu la 80, ci la 65, dintre cari 40 creștini și 25 mohamedani.

Acésta este convențiunea, intrată acum în vigôre; insurgenților însă le sunt prea puține concesionile cuprinse în ea. Ei pretind autonomie perfectă și numai presiunea marilor puteri ar puté să îi înduplece a se mulțami deocamdată și numai cu atâta cât le ofere convențiunea dela Haleppo.

Va să dică chiar și Turcii sunt mai umani și mai constituționali decât stăpânitorii nostri magiari. Aceia întroduc în viață o lege, care cere că „vice guvernorii din Creta au să fie de aceeași lege cu majoritatea districtului“ și că „toți amployații să fie îndatorăți a cunoște limba greacă“.

Turcii au abdis de jenicerism, ér guvernul magiar îl ia el sub scutul său. Pofim progres cultural de 1000 de ani!

Dela congresul didactic regnicolar magiar din Budapesta.

Vineri, la 3 Iuliu a. c. st. n. s'a deschis congresul didactic regnicolar a corpului didactic dela scólele magiare din Ungaria în camera deputaților din Budapesta.

Deja la prima ședința a congresului a fost fórte bine cercetat atât din partea învățătorilor, cât și din partea învățătoarelor.

Înainte de deschiderea ședinței s'a cântat imnul național apoi presidentul, *Heinrich Gusztáv* a deschis ședința prin o cuvântare patriotică, se înțelege după-cum pricep șovinștii magiari patriotismul, în care accentuează misiunea grea dar frumoasă a învățătorilor întru cultivarea și răspândirea limbei și culturai magiare. Spre ajungerea acestui scop e de lipsă unitate în programul de învățământ și alegerea mijloacelor pentru realizarea aceluiași scop, cari încă trebuie să fie aceleași pretutindenea alose.

Nu trebuie primit nimic nici chiar din cultura europenă ce ar periclita caracterul magiar al națiunei.

Acesta a fost simbulrele cuvântărei de deschidere, după care s'a trimis o telegramă de fidelitate Regelui.

Se ridică apoi ministrul de culte și instrucțiune publică Dr. *Wlassics Gyula* și ține o vorbire éráși patriotică în felul seu, în care accentuează, că la desbaterile ce vor urma să nu se țină numai de instrucțiunile vage ale teoriilor, ci să se ție în considerare necesitățile actuale și conformându-se acestora să se alegă și mijlocele potrivite pentru satisfacerea lor, apoi, că la acele consultări să nu se aibă în vedere numai rezultatele științei cosmopolite, ci locul de frunte să se dea marelui punct de vedere național, care trebuie să străbata toate înălțimile și afundimile culturai magiare. A continuat apoi cântând:

„D Vóstră sunteți învățătorii Ungariei! Trebuie, ca totă străduința Domnieivóstre să fie îndreptată spre crearea astorfel de instituțiuni de instrucțiune publică, cari fac posibil, ca generațiunea înarmată cu toate mijlocele probate a culturai și științei să pășescă din scólă la marile lupte ale vieții pe deplin pătrunsă de idea statului magiar și de chemarea ei națională“. (Strigări de: „éljen“ și aplause.)

„Politica de instrucțiune publică magiară nu numai că nu se închide dinaintea instituțiilor apusului cult — căci acesta ar fi neînțelegerea fatală a iubirii de patrie — ci tocmai le studiem cu diligență și perseverență, și ne mândrim chiar, ca nu e națiune, care să fie mai accesibilă pentru ideile culturale ale civilizațiunei apusene, ba încă e talismanul conservării noastre naționale în contopirea cu civilizațiunea apusénă, dar trebuie ca să și îmbogățim cu un nou conținut tesaurele politice de instrucțiune publică a popórelor și trebuie, ca puterea noastră națională și individualitatea noastră să dea barem o nouă față, un nou farmec creațiunilor universale ale spiritului omenesc și pe acest teren“. (Da, da: „Minden embere legyen ember és magyar“ Tot omul, fie om și magiar. O fi: „Când a face plopul pere și răchita porumbele“. Apoi la cari creațiuni culturale ale spiritului omenesc a și mai dat timbrul caracterului magiar? Nu cumva gendarmilor dela Mehadica? Red.)

„Dar ce vă și vorbesc eu despre acestea, când și de și adeveriți cu munca de pe catedră și dela masa de scris, că adevărurile acestea adânc vă străbat inimile și sufletele“...

Ministrului îi răspunde prim-primariul orașului Budapesta: *Ráth Károly* care constată, că fericirea popórelor atárnă dela seólele lor.

Urméază apoi *Berzeviczy Albert*, carele în vorbirea sa desfășura programul despre unitatea instrucțiunei publice naționale.

Éta ideile, ce le desfășură cu privire la reformarea diferințelor scóle inferioare și medii ca să se ajungă la unitatea dorită a instrucțiunei publice naționale, se înțelege: magiare.

Spiritul național magiar trebuie neapărat desțepat și dezvoltat în toate scólele din țéră (Adecă și în scólele nemagiarilor. Red.) ér atare spirit numai acela pôte propaga, carele însuși e pătruns de el.

Trebuie asigurată pentru toți espresiunea opiniunei în afacerile scolare, dar aceea să nu fie condusă de preocupățiuni personale, confesionale, sociale ori politice (Dorim să ne spună d. B. cum se pôte acesta. Red.)

Pentru ajungerea mai ușor la unificarea instrucțiunei publice, e de lipsă să se compună istoria învățământului din Ungaria spre care scop începutul să se facă edarea în original și în limba magiară a „Rațiunei Instrucțiunei“ din anii 1777 și 1806.

Cu privire la instrucțiunea poporală se recere: asigurarea mai efectuoasă a influinței statului, împedecarea mai cu rezultat a traficilor scolare contra statului și statificarea calificărei învățătorilor.

Legea despre instrucțiunea poporală trebuie revizuită.

Scóla poporală să se împartă în scóla elementară și capitală. Cea elementară, care e obligătoare, éráși să se împartă în cotidiană și de repetiție. Scóla obligătoare cotidiană să se reducă preste tot la patru ani. Cea capitală să urmeze după cea cotidiană să dureze 3—4 ani, propunându-se în ea studii, cari ajută mai mult în viața țeranului și orășanului, care nu se dedică unor meserii, la care s'ar recere o instrucțiune mai amănunțită.

Cursurile pedagogice să fie ridicate la toate pedagogiile pentru învățătorii poporali la patru ani. Pedagogiile necoréspunđătoare să se sisteze, ori să le provadă statul cu cele necesare, luându-le sub controla sa mai estinsă. Învățătorii să fie calificați în toate direcțiunile necesare pentru scóla poporală. Calificarea lor să fie concredută comisiunilor de stat.

La toate reformele să se ia în considerare înainte de toate interesele naționale magiare.

Drepturile de autonomie a bisericilor cu privire la scóle, să nu se atingă până când acelea nu iau direcțiuni contra statului unitar magiar. (Înc'un lucru pe care numai d. B. ni l'arputea explica cum se va puté face. Red.)

Instrucțiunea din scólele medii încă trebuie reformată, dar nu numai pe bazele limbilor moderne și pe studiile reale, ci mai mult pe bazele studiilor umanitare (limbile clasice: latină, elină etc.), după-cum s'a făcut acésta și în apus.

Tot așa trebuie reformate scólele civile și de fete, apoi cele de specialitate și superioare.

Cu privire la calificățiunea preoților dice, că ar avea ceva pretensiuni și statul, cu deosebire în privința învățării limbei sale (limba magiară), și acésta tocmai în interesul bisericilor (?). În scopul acesta statul ar trebui să înființeze la universitățile sale catedre pentru fie-care confesiune.

Congresul a primit toate aceste enunțiațiuni de ale sale și le va lua la desbatere specială.

*
Tot în ziua aceea a ținut în Budapesta și reuniunea regnicolară a învățătorilor israeliți adunarea sa generală extraordinară.

Dela acésta adunare remarcăm numai atâta, că toți oratorii să întreceau care de care în patriotism magiar și confesionalism jidan în sensul căruia s'au și luat toate decisiunile adunării.

*
Mai bogată în rezultate a fost ședința a doua plenară a congresului.

Congresul e împărțit în 18 secțiuni, fie-care cu resort separat special.

Ședința s'a ținut în camera deputaților sub presiul lui *Péterffy Sándor*, carele în curénd dá cuvântul învățătorului *Láng Mihály* din Eperjes, care ține o prelegere sub titlul: „Învățământul limbei magiare în scólele de limbă nemagiară“. Éta ce idei „patriotice“ desvóltă patrioticul dascăl magiar:

Cea mai sigură basă pentru învățământul practic al limbei magiare este însuși natura.

Trebuie nisuit ea pruncii prin tipuri spirituale să-și însușescă cuvintele străine. (Cât e de practic și de natural! Red.) Apoi jucându-se să învețe limba magiară. (Aci e practica, carea însă nu scim cum va aduce-o în consonanță cu cea de mai nainte. Red.)

Trebuie dedați copii la vorbirea ungurească.

Învățătorii să înființeze cercuri sociale, cari ér să aibă menirea cultivarea și învățarea limbei magiare.

Popórele de limbă străină trebuie făcute cunoscute cu datinele magiare (Sigur dela *Ös-Budavár*. Red.), și atrase în societățile magiare, cari se stea în legătură cu scóla.

Ministeriul de culte să elaboreze programe deosebite pentru propunerea limbei magiare în asilele de copii și scólele poporale.

Să se elaboreze cărți didactice speciale pentru învățarea limbei magiare în scólele nemagiare.

În pedagogiile nemagiare să se propună mai intensiv limba magiară și să se pună în practică.

Examenul de calificățiune să se facă înainte unei comisiuni esmisă de ministrul de culte.

Acestea sunt „ideile epocale“ ale „patrioticului“ „tanító“ pentru lăfirea limbei magiare.

Dar totuși l'a întrecut „tanitul“ dela *Beckerek*, *Bányai Jakab*, carele cere, ca toți învățătorii înainte de a-și ocupa postul, să depună jurământ că vor fi credincioși statului unitar magiar și vor crește copii în spirit patriotic magiar. (Sărman militarism scolar. R.)

Korodi Miklós, cere statificarea tuturor institutelor pedagogice.

Varga István cere pensionarea tuturor învățătorilor și învățătoarelor, cari nu știu limba magiară.

Schäffer (Tiszta magyar ember. Red.) *Károly* declară, că în toate scólele poporale

din Ungaria, limbă de propunere, pôte fi numai limba magiară.

După pauză de cinci minute, *Földes Géza* ține o prelegere despre „Scóla poporală unitară“. Éta ideile „epocale“ și ale acestui mare „hazafi“.

Scóla să fie preste tot națională magiară Confesiunile singur asupra studiului religiunei să dispună.

Inspecțiunea scolară să fie luată de tot în mâna statului. Inspecțiune de scóle să aibă același drept de inspecțiune în toate scólele, ca și în scólele statului.

Singur statul să declare de calificați pe învățători.

Dreptul de disciplinare compete numai statului în toate casurile obveniente.

Scaunele scolare trebuie șterse și contrase în administrațiunea comună.

Inspectori de scóle să fie numai specialiști în ale scólei.

Cateheții să fie membrii ai corpului didactic, având vot consultativ și decisiv.

Învățătorii să capete salarii numai în bani și direct dela oficiul de dare.

Dreptul de pensiuie să se reducă dela 40 cel puțin la 35 de ani.

Congresul a primit toate aceste propuneri încredințând comisiunea scolară pentru elaborarea unui proiect de lege în sensul acestora.

Tot pe acésta strună au cântat și la desbaterile din ședințele următoare, singur obiect de preocupățiune a fost lăfirea sentimentului și limbei magiare între nemagiar.

Bernát István vorbind despre starea socială din Ungaria, a făcut nisce mărturisiri, și constatări, cari dovedesc fórte drapant despre rezultatele instrucțiunei așa după-cum o promovéază statul magiar și o plămădesce congresul didactic regnicolar magiar.

Éta-le în nucleu:

Materialismul s'a întărit, sentimentul moral s'a timpit.

Sinuciderile și divorțurile s'au înmulțit în mod înspăimântătoriu și alt léc nu e, decât reîntórcerea la principiile creștine, la instrucțiunea religioasă și la sistemul vechiu.

Ce vor fi și la acestea „taniteii“ patriotici, încă n'am aflat.

Dominecă (5 Iuliu n.) s'a ținut o altă ședință din decursul căreia comunicăm următoarea propunere care încă s'a primit.

Elevis absolvenți ordinari și privați ai institutelor pedagogice de 4 ani se supun unui examen de maturitate, scripturistic și verbal din toate studiile pedagogice percurse.

La examenul de maturitate presidéază inspectorul de scóle, respective exmisul ministerial, ér la institutele pedagogice confesionale aceiași, pe lângă vice-presidenția acestora. Profesori exeminatori sunt profesorii institutului.

Succesul favorabil al examenului de maturitate îndreptătesce pe respectivii elevi la drepturile de voluntar pe un an și la înscrierea la facultatea filosofică.

Nu mai cei-ce au trecut cu succes preste acest examen, pot fi instituiți de învățători definitivi și pot fi primiți la fondul de pensiuie regnicolar învățătoresc.

La examenul de calificățiune învățătoresc numai aceia vor fi admiși, cari după examenul de maturitate învățătoresc, vor dovedi și o praxă de doi ani ca învățători. Cei ce nu vor fi calificați în decurs de patru ani dela examenul de maturitate nu mai pot ocupa post de învățătoriu.

Și cei cu examen de maturitate dela scólele medii se admit la examenul de calificățiune învețătoresc, dacă depun examen suplitoriu din studiile pedagogice ce nu le-au percurt în scólele medii. (Dar dela pedagogii maturisanți nu pretindeți esaman supletoriu din studiile scólelor medii, cari nu le-au percurt la institutele pedagogice!? Red.)

Pentru luarea examenului de calificățiune ministrul de culte exmite comisiuni regnicolare din bărbați specialiști din inspectori de scóle și corpul didactic de stat și confesional dela institutele pedagogice.

Examenul de calificățiune, care se face exclusiv în limba magiară, e scripturistic, verbal și practic, ér obiectele sunt: Pedagogia, Metodica, metodică specială a obiectelor de învățământ în scóla poporală, istoria educațiunei femeii, organismul scolar și prelegere practică.

Noutăți.

Pocăirea unei femei nereligioasă. În Nussdorff din Viena a murit dîile aceste o femeie din clasa muncitorilor cu numele Droby, socialistă, orator înfocat ale adunărilor socialiste. Socialista încarnată și așa în mare măsură nereligioasă, această femeie, cu vre-o câțiva ani înainte l'a abătut pe bărbatul său dela intențiunea de a se împărtăși cu sacramentele din urmă. Cu acea ocaziune s'a exprimat cătră preot, că omul dacă a murit e tocmăi ca animalul, nu simte nimic și corpul lui de nimic nu are lipsă. Preotul n'a îngropat pe acest bărbat. În decursul timpului s'a îmbolnăvit cocóna Droby, și sub influința bôlei într'atîta s'a îndreptat, încât a declarat că voește să se mărturisescă și să fie împărtășită cu sacramentele din urmă, ceea ce s'a întemplat. Peste puțin a murit femeia pocăită și în una din dîile trecute a fost îngropată. Ingropăciunea însă nu s'a sêvêșit în linisce. În cimiter un agent socialist jidan a voit să țină o cuvîntare, n'a putut însă, căci poporul a început să se rîde cu voce tare, încât cuvintele socialistului n'au putut fi audite.

Ingrijită. Dumnealui a beut prea mult și a murit.

Dumnia-ei, cu care nu trăia prea bine, fiindcă îi făcea concurență la crăsmă, s'a

grăbit ai da cât mai îngrabă „cîntea cea mai de pe urmă”.

Pe cale însă cătră — acum într'adevăr — vecinul lăcaș, nu ca crăsmă, un gropaș s'a poticnit și cociugul cădînd la pămînt, D-lui s'a scuturat una bună și s'a treșit, preținînd energie eliberarea sa din acea strîmtoare, unde nu se afla bine și unde se afla fără voia lui, și mulțamește totodată foarte frumos celor ce-l înșoțeau pentru cîntea ce-i fac petrecîndu-l la „casa de trei coți” unde nu doresce deocamdată să mîrgă.

Conductul, se n'țelege, l'a eliberat îndată, dar nu spre marea bucurie a dumnia-ei, carea se bocea din totîntîmîna, așa însă precum înțelegea ea.

Abia a trecut însă anul și dumnia-lui é a murit, acum însă cum se cade, și nu de rachi, ci de altă pacoste mai rea ca cea dintîiu.

Dumnia-ei, ce se facă, é s'a îngrijit și și de astă dată cât mai îngrabă să-i dea cîntea — acum într'adevăr — cea mai de pe urmă.

Dar fiind pățită odată și ne mai vîind a avé înc'o mare bucurie ca în rîndul trecut, ăce cu evlavie celor ce-i duceau „scumpul ei soț” la mormînt:

„Apoi vî rog, dragii mei, să îți mai cu grijă, ca nu cumva să vî poticniți é ca în rîndul trecut!”

* * *

datinilor, obiceiurilor și instrucțiunilor prezente și viitoare ale bisericei noastre.

Brașov, din ședința comitetului parochial al bisericei Sf. Nicolae, ținută la 21 Iunie 1896 st. v.

David Almășan, Arseniu Vlaicu,
președinte. secretari.

În conțelegere cu subscrisul:

Ioan Petric m. p.,
protopresbiter.

Nr. 345 F. G. 1896.

[61] 3-3

CONCURS.

În scopul conferirii de stipendii din „Fundatiunea lui Gozdu” pe anul școlar 1896/7 se escrie concurs pe lîngă următoarele condițiuni:

1. Concurenții să documenteze cu documente originale sêu autenticate de notariul public:

a) că sunt fii de cetățeni ungari și se țin de biserica orientală română, spre care scop se cere estrasul din matricula botezaților provăduț cu clausula parochului competent, că și de present aparțin la biserica gr.-or. română;

b) că studiază cu succes bun la vre-un institut public din patriă, cea-ce studenții dela scôlele medii să documenteze cu atestat de pe anul școlastic 1895/6, é cei dela facultăți și universități cu indice despre tôte cursurile ascultate;

c) că nu sunt în stare a se susține la studii din averea propriă sêu a părinților lor, și

d) fie-care concurent are să indice în petițiunea sa specialitatea, la care și locul unde voește a continua studiile precum și aceea, dacă are și alt stipendiu.

2. Cei-ce vor să studieze afară din patriă, au să arete necesitatea de a face studii în străinătate, ca în cazul, dacă li se va vota stipendiul să se pôtă îndată esopera concesiunea ministerială prescîră.

3. Petițiunile instruate cu documentele necesare sunt a-sê adresa la reprezentanța fundatiunei lui Gozdu (Budapest, VII király u. 13 sz.) până la 5 August st. n. c.

4. Totodată se provocă stipendii actuali, ca până la terminul susindicat și pe lîngă observarea lit. d.) din acest concurs să arete rezultatul studiilor din anul școlastic 1895/6, căci alt-cum li se va sista stipendiul.

5. Petițiunile, cari nu sunt instruate cu documentele susamintite sêu so-

Decepție. Emil Augier renumitul dramaturg frances într'o ăi se grăbi la cafenea undr puțin înainte mîncase înghețată, și plin de îngrijire întrebă de chelner:

— N'am lăsat pe masă un pachetaș?

— Nu, d-le, răspuse chelnerul.

— Ah, îmi pare foarte rău, nu mi-ar plăcea, să-mi ajungă pachetul în mâni străine, am avut în el câte-va esemplare prețioase de.....

— Giuvaere, d-le? întrebă chelnerul zîmbînd.

— Giuvaere? Ah, de unde! scorpîi am avut în el, câte-va exemplare rari și foarte prețioase.

Chelnerul n'a mai zîmbit, ci a devenit palid, a scos din buzunari cu grabă un pachetaș și l'a întins confus scriitorului.

Augier s'a depărtat mulțumit, pentru-că în pachet nu erau scorpîi, ci un lanț de diamant ce a cumpărat pentru nevastă-sa.

Bibliografie.

A apărut:

Protocolul adunării generale a șesea a „Reuniunii învățătorilor români gr. or. din diecesa Aradului”, districtul din drépta Murêșului ținute în Arad, la 9

Aprile n. 1896. Editura reuniunei. Prețul unui exemplar broșurat 20 cr. v. a. Arad 1896. Tipografia diecesană.

— „Chestiuni de învățămînt”, un volum de 340 pagine; note asupra învățămîntului primar de dl A. Lupu Antonescu, profesor și inspector al școlilor primare și normale. Cuprinde următoarele capitole:

Statul și învățătorul. — Alexandri și C. Negruzzi pedagogi. — Cartea de cetire. — Programa studiilor primare. — Cine, ce? — Un învățător inimos. — Negru pe alb: sărăcimea școlilor rurale, recrutarea învățătorilor, localurile. Circumscripțiile școlare etc. — Conferințele didactice. — Cuceriri de Ruși. — Examenele particularilor. — Șcôla și școlarii. — Un document școlar: reformele propuse de consiliul general de instrucțiune din 1884. — O excursiune la țară.

De vîndare la tôte librăriile și la editorul H. Steinberg, Strada Șelari Nr. 18. Prețul 2 lei.

Loterie.

Mercuri, în 8 Iuliu n. 1896.

Sibiu: 88 35 14 15 29

Nr. 112/896.

[64] 1-3

CONCURS.

După-ce Venerabilul consistoriu prin ordonanța Nr. 2370 Bis. ex 12 l. c. a cassat alegerea sêvêșită la 22 Ianuaru 1895 pentru întregirea postului al treilea de paroch devenit vacant la parochia de clasa primă a bisericei Sf. Nicolae din Brașov-Scheiu, se publică concurs nou cu termin de 30 dîile dela prima publicare în fôia archidieceșană „Telegraful Român”.

Concurenții la acéstă parochie au să producă următoarele documente conform §. 15, lit. a) a Regulamentului pentru parochii, din 13/25 Octobru 1878 și anume:

1. Că sunt Români de religiunea greco-orientală.

2. Că au purtare morală bună.

3. Că au absolvat o scôlă medie și au făcut examenul de maturitate cu succes bun.

4. Că au absolvat cu succes bun cursul teologic la vre-un institut român gr.-or. din metropolia noastră.

5. Că au făcut examenul de calificăciune preotescă cu calcul distins.

6. Atestat de sănătate.

7. Alte documente eventuale despre aplicațiunea din timpul din urmă, sau eventuale absolutorii și atestate obținute despre absolvarea vre-unei facultăți universitare sau academice, care le va da preferință.

Emolumentele sunt:

a) Salar fundamental anual: fiind parochul ales numai absolvent de scôle medii și cursul teologic de trei ani suma de 800 fl. v. a.; dacă însă parochul ales va mai fi absolvat și vre-o universitate ori academie, salariul va fi 1200 fl. v. a.;

b) Cinci cuincuenale de câte 10% din salariul fundamental;

c) Cuartir natural, érá până la predarea lui bani de cuartir 150 fl. pe an;

d) Venitele stolare îndatinate;

e) Drept de pensiune conform statutelor existente pentru parochii nostrii.

Concurenții sunt datori până la expirarea terminului de concurs a să presenta în biserică, a cânta și a ținé predică de probă.

Suplicele să vor așterne în terminul fixat Rever. domn Ioan Petric, protopresbiter local, înșoțite de un Revers, prin care să declară, că parochul ales se va supune și conforma întru tôte

site după terminul scris, nu se vor lua în considerare.

6. În interesul espedării regulate fie-care concurent se indice în petițiune locul și posta ultimă unde este de a se trimite rezoluțiunea reprezentanței.

Din ședința reprezentanței fundatiunei lui Gozdu ținută în 18 Martie 1896 n.

Comitetul.

542/896

[63] 2-3

CONCURS.

La scôla noastră confesională gr. or. din Tălmăcel devenind vacante două posturi de învățători, pentru întregirea acestora se escrie concurs cu termin de 30 de dîile dela prima publicare în fôia „Tel. Rom.”

Cu fie-care din aceste posturi pe lîngă cuartir în natură este împreunat un salariu anual de 300 fl., care se va solvi anticipative în rate lunare din cassa alodială.

Reflectanții la aceste posturi vor avé a-și așterne suplicile concursuale instruite în sensul normelor în vîgore la oficiul protopresbiterial al Sibiiului în terminul deschis, atrăgînduli se atențiunea la dispozițiunile noului regulament congresual pentru organizarea învățămîntului în scôlele poporale votat

la 14/26 Maiu 1895 partea a VII. A „instituirea învățătorului §§. 56—74”.

Învățătorii aleși vor fi obligați a ținé în Dumineci și sêrbători una din stranele din biserică.

Sibiu, 19 Iunie 1896.

În conțelegere cu comitetul parochial.

I. Papin,
protopresb.

Szám. 11854 IV—1896

[62] 2-3

Pályázati hirdetmény.

Szebenvármegyében Ujegyház székhelyen üresedésbe jött 400 frt. évi fizetés és 30 frt. évi irodai és szertárber, továbbá a kiépített utak minden kilométerje után számított 4 frt. és a kiépítettlen utak minden kilométerje után számított 2 frt. évi úti átalány élvezetével egybekötött törvényhatósági utmesteri állásra ezennel pályázatot nyitok.

Pályázni ohajtok felhivatnak, hogy az 1890 évi I. t. cikk 178-a valamint az ennek alapján alkotott vármegyei Szabályrendelet értelmében felszerelt pályázati kérvényeket 1896 évi július hó 15-ig hozzám nyútsák be.

Nagy-Szeben, 1896 évi június hó 1én.

Alispán helyett:

Tóbiás,
várm. főjegyző.

Turnătoria de clopote și de metal a lui

Antoniou Novotny

în Timișoara — Fabrică

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioșe, pe lîngă garanță pe mai mulți ani, provăduțe cu adiutări de fer bătut, construite spre ale întorce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lătore prin ceea-ce sunt mîntuite de crepare.

Cu deosebire recomand

clopote patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, așa, că un clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se

recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătător, — spre preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut, — ca și spre turnarea de tóce de metal. Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdeauna gata în magazin.

[11] 20-48

Preț-curanturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.